

Jog-ügyészség

Polt Péter: szükség van új büntető perrendtartásra, de nem szabad felforgatni a büntetőeljárás bevált intézményeit

Budapest, 2013. február 9. szombat (MTI) - Szükség van új büntető perrendtartásra az eljárások hatékonyságának javítása érdekében, de nem szabad felforgatni a jogág kialakult rendszerét, bevált intézményeit - mondta a Polt Péter legfőbb ügyész az MTI-nek.

A másfél évtizede elfogadott, majd pedig tíz éve hatályba lépett büntetőeljárás törvény nem mindenben váltotta be a hozzá fűzött reményeket, és az új Btk-val összefüggésben is szükség van új perrendtartásra, de alapvetően az új Btk. megalkotásához hasonlóan kell eljárni, megtartva a korábbi dogmatikai rendszert, ám a szükséges pontokon markáns újdonságokat bevezetve - mondta a legfőbb ügyész.

Ennek megfelelően indokolt lehet az eljárások hatékonyságának javítása, a gyorsítás és a bizonyítás egyszerűsítése. Például az együttműködő tanú esetében a bűnüldöző hatóságoknak a jelenleginél több lehetőséget kell biztosítani, hogy a súlyos bűncselekmények felderítése érdekében kedvezményeket adhasson egy kisebb súlyú cselekmény elkövetőjének. Jelenleg a tárgyalásról lemondás esetén a jogszabály által lehetővé tett ügyészségi alku nem köti a bíróságot például a büntetékiszabás körében, ami az együttműködő személyt a legjobban foglalkoztatja. Így kevésbé érdekelt abban, hogy segítse a hatóságok munkáját a felderítés és a bizonyítékok beszerzése terén. Ezen szükséges változtatni - fejtette ki Polt Péter.

A titkos információgyűjtés szabályainak áttekintése során a garanciák megőrzésével szintén a jelenleginél nagyobb lehetőségeket lehetne adni az ilyen eszközökkel szerzett bizonyítékok bíróság előtti felhasználására, mert ennek nehézségei miatt nem egyszer súlyos ügyekben marad el a felelőségre vonás - tette hozzá.

A szakemberek évtizedek óta hiába szorgalmazzák a bíróság elé állítások gyakoribb alkalmazását az egyszerűbb, kisebb súlyú ügyek elintézésére, ám minden erőfeszítés ellenére is csak az eljárások kevesebb mint 10 százalékában kerül erre sor. Erre a kisebb súlyú bűncselekmények esetén van lehetőség, ha a bizonyítás viszonylag egyszerűnek ígérkezik, például tetten érés, beismerés miatt. Ilyenkor az ügyészség a gyanúsítást követően harminc napon belül bíró elé viszi az ügyet, aki gyakorlatilag rögtön meghozza az első fokú ítéletet.

Polt Péter szerint ennek oka részben a szabályozás, részben a hozzáállás. Az ügyészség a maga részéről időről időre megkísérel áttörést elérni e téren, legutóbb a Fővárosi Főügyészségen hoztak létre egy önálló csoportot a bíróság elé állítások intézésére, aminek néhány hónap alatt jelentős eredményei voltak, mivel sokszorosára nőtt az ilyen gyorsított eljárások száma.

A július 1-jén életbe lépő új büntető törvénykönyv kapcsán Polt Péter elmondta: a jogértelmezésben felmerülhetnek vitás kérdések, nyilvánvalóan ilyen lehet például a jogos védelem újraszabályozása, és miután egy kódexről van szó, több ilyen probléma is felvetődhet, de a jogértelmezés szakadatlanul alakul, fejlődik, ami természetes folyamat.

Az alsóbb fokú ügyészi és bírói szervek kialakítják a maguk jogértelmezéseit, melyeket a felsőbb szintű jogalkalmazók szükség esetén tökéletesítenek, és a legfelsőbb fórum alakítja az egész országra nézve irányadó egységes joggyakorlatot. Ebben a folyamatban az új kódex életbe lépése után sem várhatók fennakadások - tette hozzá.

A Btk. szankciórendszerének színesítése mindenképpen üdvözlendő: a rövid tartamú elzárás, a jóvátételi munka vagy akár a sportrendezvényről való kitiltás intézménye olyan célzott joghátrány lehet, amellyel hatékonyabban reagálhat az állam az egyes elkövetők személyében vagy az egyes bűncselekményekben rejlő társadalomra veszélyességre - mondta Polt Péter.

Az új szankciók alkalmazhatóságával kapcsolatos aggályok kapcsán a legfőbb ügyész úgy vélekedett: a célok és az alapelvek a nemzetközi tapasztalatok szerint helyesek, azt pedig, hogy mennyire válnak majd be gyakorlatban ezek a jogintézmények, az élet dönti el.

A már évek óta létező tényleges életfogytiglani büntetés kapcsán a Polt Péter elmondta: egyetért ennek a büntetésnek a magyar jogrendben való bevezetésével: szűk körben, de indokolt lehet bizonyos elkövetők végleg elszigetelése a társadalom védelme érdekében. Ezt a szankció egyébként nemzetközi egyezmény nem tiltják, a strasbourgi emberi jogi bíróság gyakorlata tudomásul veszi, az unió több országában is létezik, ahol pedig nem, ott is fellángolnak a viták egy-egy társadalmi közfelháborodást kiváltó nagy súlyú bűncselekmény után a szükségességéről, ahogy ez történt Norvégiában a csaknem száz halálos áldozattal járó Breivik-ügy után.

A gyűlöletbeszéddel kapcsolatos ügyészségi gyakorlatra vonatkozó kérdésre Polt Péter elmondta: a rasszizmus alapvetően nem büntetőjogi, hanem társadalmi probléma. Büntetőjogi kezelését pedig nem könnyíti meg az, hogy korábbi alkotmánybírósági és táblabírósági állásfoglalás nyomán a véleménynyilvánítási szabadságának határa nagyon tág, ez az alapjog nagyon erős ma Magyarországon.

A jogalkalmazó, például az ügyészség akkor kerül nehezen megoldható helyzetbe, ha egyforma erejű alapjogok feszülnek egymásnak egy konkrét ügyben, ahogy ez a gyűlöletbeszéd megítélésénél a véleménynyilvánítás szabadságának és az emberi méltósághoz való jognak az összeütközéskor történik. Ennek elkerüléséhez pedig arra van szükség, hogy a jogalkotó, a törvényhozás egyértelműen kijelölje a határokat, meghatározza a prioritásokat, amelyekhez a jogalkalmazónak mindenkor tartania kell magát - fejtette ki a legfőbb ügyész.

Hozzátette: az önkényuralmi jelképek közül a vörös csillag esetében egy egészen sajátos helyzet alakult ki Magyarországon, hiszen a strasbourgi bíróság több konkrét ügy kapcsán a szólásszabadság jegyében kimondta, hogy nem büntethető ennek a jelképnek a viselése, az Alkotmánybíróság évekkal ezelőtti döntése szerint viszont nem alkotmányellenes a szankcionálása. Az ügyészség ebben a helyzetben nem tehet mást, minthogy a belső jog szabályaihoz igazodva jár el az ilyen ügyekben.